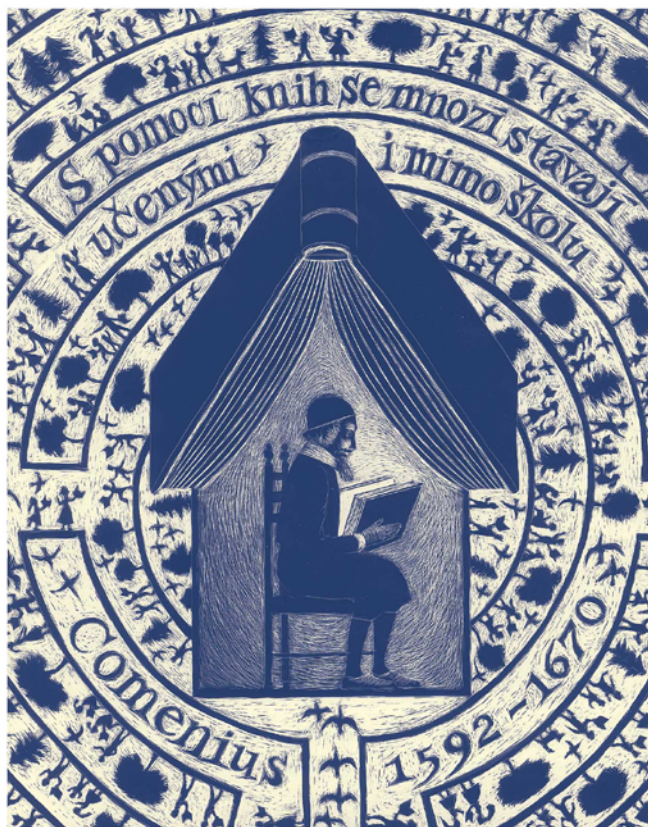

Výroční zpráva 2020

© Renáta Fučíková 2019

**Březen měsíc
čtenářů**

BŘEZEN
měsíc čtenářů
3 skip

**Svaz knihovníků
a informačních pracovníků ČR**

OBSAH

ÚVOD	3
VZDĚLÁVACÍ AKCE, MEDIÁLNÍ, INFORMAČNÍ A KULTURNÍ AKTIVITY	4
Vzdělávací akce	4
Mediální aktivity	5
Informační a kulturní aktivity.....	7
ČINNOST ODBORNÝCH ORGÁNŮ	9
Klub dětských knihoven.....	9
Klub lékařských knihoven.....	10
Klub tvořivých knihovníků	11
Sekce knihovníků – trenérů paměti.....	12
Bezbariérové knihovny.....	13
Sekce veřejných knihoven	14
Sekce vzdělávání.....	15
ČINNOST REGIONÁLNÍCH ORGANIZACÍ.....	18
Praha.....	18
Středočeský region	19
Jihočeský region.....	20
Plzeňský region	21
Drsný Sever.....	22
Liberecký region.....	23
Východočeský region.....	24
Region Velká Morava	25
Region Moravskoslezského a Olomouckého kraje.....	26
Karlovarský region.....	27
ZÁVĚREČNÉ PODĚKOVÁNÍ.....	28

ÚVOD

Svaz knihovníků a informačních pracovníků ČR (SKIP) i v roce 2020 zůstává největší oborovou profesní organizací knihovníků a informačních pracovníků v České republice. Zatímco v roce 2019 jsme měli registrováno 1 740 členů, v roce 2020 se počet našich členů zvýšil na 1 750 (1 041 individuálních a 709 institucionálních členů). Regionem s největším počtem členů zůstává Velká Morava, která zahrnuje celý Jihomoravský kraj a část Zlínského kraje, část Olomouckého kraje a část kraje Vysočina, druhým největším regionem je Praha a třetí místo obsadil region Moravskoslezského a Olomouckého kraje. Velký počet členů má také Východočeský, Jihočeský, Středočeský a Plzeňský region.

Členové SKIP odvedou každoročně stovky hodin dobrovolnické práce, ale uplynulých 365 dnů poznamenala pandemie nemoci covid-19 a řada akcí a projektů SKIP musela být úplně zrušena nebo převedena do virtuálního prostředí. Během nouzových stavů i v mezidobí se objevovala různá opatření a doporučení, která omezovala činnost knihoven a měla sloužit k ochraně zdraví a jako prevence výskytu onemocnění covid-19. Knihovny kvůli koronaviru omezily přímý kontakt zaměstnanců se čtenáři a uživateli, zkrátily otvírací dobu a v některých měsících musely své provozy zcela uzavřít. Koronavirová krize ovlivnila fyzické návštěvy v knihovnách a výpůjčky tištěných knih se snížily. Naopak postupně narůstal zájem čtenářů o stahování elektronických knih. Knihovny se rychle zorientovaly v online prostředí a začaly nabízet řadu nových služeb online. Již v průběhu jarního uzavření knihoven se Národní knihovna ČR dohodla a s kolektivními správci autorských práv DILIA a OOA-S a se souhlasem Svazu českých knihkupců a nakladatelů pro studenty a pedagogy VOŠ a VŠ a vědecké pracovníky zpřístupnila všechny digitalizované tituly z fondů Národní knihovny ČR a Moravské zemské knihovny, které jsou jinak dostupné pouze ze studoven nebo v režimu děl nedostupných na trhu.

Knihovny v této složité době pořizují databáze a odkazují na zajímavé volné zdroje na internetu, také vytvářejí online kurzy a pořádají přednášky a konference. Vybrané knihovny vytvářejí zajímavé podcasty na různá témata nebo připravují seznamy doporučené literatury pro různé cílové skupiny svých uživatelů. Webová stránka Knihovnického institutu sumarizuje informace pro knihovny, jak fungovat za časů koronaviru, obsahuje informace o financování a dává návody, jak řešit pracovně-právní otázky.

V roce 2020 vyšla metodická příručka Projekt S knížkou do života a čtenářská gramotnost, která byla vydána pro práci knihoven s dětmi ve věku 3–6 let. Její autorkou je PhDr. Veronika Laufková, Ph.D., a kolektiv. Příručku vydaly SKIP a Národní knihovna ČR s podporou Ministerstva kultury ČR na základě zkušeností a námětů knihoven zapojených do projektu S knížkou do života (Bookstart). Do publikace dále přispěly scénáři programů pro děti ve věku 3–6 let Markéta Dubnová z Knihovny města Hradce Králové, Mgr. Hana Hellebrantová, Mgr. Marta Malchárková a Mgr. Pavla Řehová z Knihovny města Ostravy a Jana Roškotová z Městské knihovny Sedlčany. Úvod napsala a publikaci sestavila Mgr. Zlata Houšková ze SKIP.

VZDĚLÁVACÍ AKCE, MEDIÁLNÍ, INFORMAČNÍ A KULTURNÍ AKTIVITY

Vzdělávací akce

SKIP v roce 2020 získal dotaci Ministerstva kultury ČR (z programu Knihovna 21. století) ve výši 586 000 Kč. Dotace byla určena na uspořádání 29 vzdělávacích akcí. Celkový rozpočet projektu byl 1 172 000 Kč. Za neuskutečněné akce byla částka 100 500 Kč využita na projekt S knížkou do života (Bookstart) a ze zrušených akcí bylo Ministerstvu kultury ČR vráceno 101 130 Kč.

Realizovány byly tyto akce:

1. Noc s Andersenem 2020
2. Literární Šumava
3. Malé podzimní setkání knihovníků v Písku 2020
4. Těžká sláva Egona Hostovského
5. Celostátní setkání knihovnických seniorů 2020
6. Čtenářské kluby a workshopy v knihovnách
7. Co venkovské knihovny umějí a mohou XVI.
8. Setkání Klubka SKIP 10 2020
9. S knížkou do života (Bookstart)
10. Únikovna

Online proběhly tyto akce:

11. Chceme dětem číst XII.
12. Současná literatura pro děti a mládež a její vliv na rozvoj čtenářství IX.
13. Knihovníci Drsného Severu se vzdělávají
14. Mozkem proti fake news
15. Vzdělávání 350 let po Komenském

Realizovány nebyly tyto akce:

16. Hry bez hranic
17. Kde končí svět
18. Nekotám, čtu!
19. Čtením a psaním ke kritickému myšlení pro knihovníky
20. OKnA – O Knihovnických Aktivitách
21. SKIPování 2020
22. Frankofonní literatura v českém překladu
23. Knihovníci sobě

24. VII. Workshop pro pracovníky metodických oddělení veřejných knihoven
25. Knihovnická dílna 2020
26. Hrátky s pamětí – celostátní seminář pro knihovníky – trenéry paměti
27. Učící knihovník – zjišťování informační potřeby krok za krokem
28. Kamarádka knihovna – Jak se jí stát a nezbláznit se z toho
29. Jan Amos Komenský – rodák ze Zlínského kraje 350 let

Mediální akce

SKIP se v roce 2020 podílel na propagaci řady celostátních kampaní. Hledal partnery svých aktivit i v komerční sféře – naše projekty podpořily firmy Albatros, MINDOK, ALBI, TRITON, Čtyřlístek, CREW atd. V roce 2020 byla vyhlášena a pojednáncté (v rámci tradičního vyhlášení cen Knihovna roku) předána cena SKIP v kategorii Městská knihovna roku. Cenu získala Masarykova veřejná knihovna Vsetín. V roce 2020 se kvůli epidemické situaci neuskutečnilo slavnostní předávání cen v Zrcadlové kapli Klementina a ceny byly vítězům zaslány. Masarykova veřejná knihovna Vsetín působí v příjemných prostorách vybavených moderním nábytkem a kvalitními informačními technologiemi. Poskytuje širokou paletu knihovnických a informačních služeb. Stále více rozvíjí knihovnu jako komunitní a vzdělávací centrum. Silnou stránkou knihovny je její systematická činnost pro děti a mládež. Pravidelně pořádá příměstské tábory, podporuje digitální gramotnost a bezpečnost na internetu, v knihovně působí klub CoderDojo. Účastní se projektu S knížkou do života (Bookstart) na podporu čtenářství v předškolním věku. Úspěšnou oblastí činnosti jsou akce zaměřené na region a jeho historii. Knihovna pracuje s lokální historií dlouhodobě, s citem a promyšleně. Bohatým informačním zdrojem je databáze valašských osobností, knihovna je vydavatelem Valašského komiksu, pořádá poznávací soutěže (Po stopách staříčků) a i poznávací stezku po vsetínských hospodách. Jako druhá v pořadí se umístila Městská knihovna T. G. Masaryka Šumperk a třetí pořadí v soutěži získala Knihovna Václava Čtvrtka v Jičíně. Na podporu a motivaci mladých pracovníků knihoven byla také v roce 2020 vyhlášena cena MARK, pomocí které jsou oceňováni studenti knihovnictví a mladí pracovníci knihoven do 35 let. V roce 2020 tuto cenu získal Mgr. Ondřej Hudeček, Ph.D., z Městské knihovny v Praze. Ondřej Hudeček se v roce 2018 stal vedoucím meziinstitucionálního týmu Ověřeno, jehož cílem bylo hledat cesty, jak by knihovny mohly přispět k boji proti dezinformacím. Po diskusích s nejasným výsledkem o dalším směřování bylo rozhodnuto, že se tým Ověřeno zapojí do inkubátoru a následného akcelératoru sociálních inovací Katedry informačních studií a knihovnictví Filozofické fakulty Masarykovy univerzity – do projektu Sociální inovace v knihovnách. Tak vznikl deFacto workshop, tedy metodika a soubor materiálů pro realizaci lekce mediální výchovy, kterou může využít každá knihovna při práci s mládeží. Podoba workshopu vznikala ve spolupráci s designérem Braňo Frkem a kromě Ondřeje Hudečka se na tvorbě obsahu podílela Dita Lánská. Jedná se o jeden z workshopů, na kterém je mobilní telefon lektorem na začátku přímo vyžádán – nikoli k odložení, ale naopak k aktivnímu využití účastníky. Vytvořená metodika je zájemcům volně dostupná. Lekci ocenila i knihovnická organizace Public Libraries 2030, která workshopu udělila první cenu v soutěži projektů, jež se věnují mediální gramotnosti.

BŘEZEN

MĚSÍC ČTENÁŘŮ

3

V roce 2020 SKIP zorganizoval jedenáctý ročník celostátní akce Březen – měsíc čtenářů. Další aktivitou v rámci březnové kampaně byla soutěž Čtenář roku. V roce 2020 jsme v knihovnách pokračovali v tradici oceňování nejlepších čtenářů – tentokrát byli oceňováni pedagogové čtenáři.

Celostátní vítězkou se stala Martina Brhelová, která je zkušenou pedagožkou a vede jednu z největších speciálních škol v ČR. Je nejen vášnivou čtenářkou Severočeské vědecké knihovny v Ústí nad Labem, ale i ženou s velkým srdcem a duší. Ocenění si zaslouží za svou pomoc hendikepovaným dětem a jejich rodičům, svými vizemi pomáhá vytvářet novou cestu a posouvat na další úroveň nejen způsob vzdělávání, ale i možnosti knihoven a jejich služeb veřejnosti v ústeckém regionu, resp. i v rámci celé České republiky. Propojuje školy a knihovny, na konferencích přednáší nejen knihovníkům, ale i rodičům, pedagogům a studentům. Díky ní si do knihovny mnoho z nich našlo cestu. Svými inovativními myšlenkami přispěla ke vzniku Poradenského a edukačního centra, jehož je kmotrou a patronkou. Spolupracuje se Severočeskou vědeckou knihovnou v Ústí nad Labem na řadě projektů, které spojují tuto instituci s pedagogy, rodiči a dětmi z celého ústeckého regionu. Tato neuvěřitelně energická žena šíří své pohledy dál, svým přesvědčením i činy tak přispívá k transformaci knihoven i novému pohledu na ně ve světle 21. století.

SKIP v loňském roce připravil a distribuoval do knihoven plakáty na podporu svých akcí Březen – měsíc čtenářů a Týden knihoven. V roce 2020 bylo vydáno a do více než 550 knihoven distribuováno 50 000 kusů knížek v rámci projektu Už jsem čtenář – Knížka pro prvňáčka. Tento projekt finančně podpořilo nakladatelství TRITON a projekt Čtení pomáhá.

Informační a kulturní aktivity

Už podvacáté spojily své síly knihovny, školy, ústavy sociální péče, domy dětí, občanská sdružení i obecní úřady, aby pozvaly děti do kouzelného světa pohádek. Mezinárodní akce Noc s Andersenem byla Klubem dětských knihoven SKIP pořádána k podpoře dětského čtenářství a k oslavě Mezinárodního dne dětské knihy. SKIP ve spolupráci s Albatrosem finančně podpořil Noc s Andersenem vydáním pohlednic pro všechny spáče v knihovnách i ve školách. Kvůli epidemické situaci v roce 2020 akce proběhla online v rodinách za podpory Rádía Junior, řady nakladatelství a kulturní veřejnosti. Noc s Andersenem podpořila řada osobností včetně ministra kultury Lubomíra Zaorálka a dánského velvyslance v Praze.

Ministerstvo kultury ČR poosmnácté udělilo ceny Knihovna roku. SKIP se na této aktivitě výrazně podílí tím, že personálně zajišťuje proces hodnocení knihoven.

V kategorii základní knihovna získala hlavní cenu Knihovna Halenkov ze Zlínského kraje. Zvláštní ocenění a diplom v kategorii základní knihovna získala Obecní knihovna Jaroměřice v Pardubickém kraji a Místní lidová knihovna Kostomlaty pod Milešovkou v Ústeckém kraji.

V kategorii informační počin získala cenu Městská knihovna v Praze za projekt CENTRAL jako rychlou katalogizační službu. Zrychlila katalogizaci beletristických novinek největších nakladatelství na českém knižním trhu. Služba vytváří záznamy na úplné bibliografické úrovni a rychle je poskytuje prostřednictvím České národní bibliografie a Souborného katalogu ČR ostatním knihovnám. Zvláštní ocenění v této kategorii obdržela Městská knihovna Polička za projekt Centrum technického vzdělávání – Půda, který tvoří moderní učebny pro zájmové vzdělávání v oblasti výuky digitálních technologií a jazyků. Podle poroty by mohl být inspirací pro knihovny ve srovnatelných podmínkách.

Kvůli uzavření knihoven nemohly být ceny fyzicky předány.

© Renáta Fučíková 2019

Týden knihoven

ČINNOST ODBORNÝCH ORGÁNŮ

Klub dětských knihoven

Klub dětských knihoven (KDK) SKIP má zásadní význam pro činnost a rozvoj dětských oddělení knihoven v České republice. Vytváří prostor pro vzájemnou komunikaci, úzkou spolupráci knihovnic/knihovníků, výměnu nápadů, zkušeností i metodických textů a materiálů. Organizuje odborné vzdělávání, připravuje společné projekty, navazuje kontakty, propaguje a prezentuje práci knihoven s dětským čtenářem. Valná hromada KDK SKIP se koná pravidelně jedenkrát za rok. Je příležitostí nejen pro zhodnocení práce za uplynulý rok a plánování aktivit na příští období, ale především místem pro osobní setkání (zejména) knihovnic.

Činnost Klubu dětských knihoven byla v roce 2020 výrazně ovlivněna epidemickou situací, Na základě vládních nařízení musely být knihovny na dlouhé týdny uzavřeny pro veřejnost nebo byly omezeny předepsanými hygienickými opatřeními a nízkými limity maximálního počtu účastníků hromadných akcí. Uzavřeny byly též základní školy, s nimiž knihovny spolupracují. Připravené celostátní projekty na podporu dětského čtenářství tak nemohly být plně realizovány. Jubilejní 20. ročník Noci s Andersenem byl původně plánován na pátek 27. března, kdy na téměř 1 700 místech mělo nocovat na 95 000 malých i velkých účastníků celkem ve 24 zemích světa. Jelikož původně plánovaný termín spadl do nouzového stavu, pořadatelé uvažovali o náhradním květnovém datu. Jakmile bylo jasné, že květen nevyjde, bylo stanoveno, že Noc s Andersenem proběhne v pátek 9. října a ukončí Týden knihoven. Původní optimistické vize s plánem na celonoční dobrodružství v knihovnách a školách však i v říjnu vzaly za své. Příznivci nočního čtení

to však tak lehce nevzdali a v některých místech se rozhodli pro vlastní termín nebo zvolili jiné řešení. Někde se skutečně nocovalo, někde proběhl den, odpoledne nebo večer s Andersenem. V některých knihovnách pojali pohádkovou noc jako procházku v přírodě nebo se setkání dětí uskutečnilo virtuálně. Co se tematického zaměření týká, chystaly se velké oslavy výročí narození Boženy Němcové, v nakladatelství Albatros připravil Ondřej Müller otázky k 20. výročí českého překladu knihy Harry Potter a pohádkové pohlednice byly rozeslány již v březnu.

Součástí Noci s Andersenem bylo též hlasování v anketě Národní pedagogické knihovny Komenského SUK – Čteme všichni. Tentokrát ale nemohly hlasovat děti. Cenu nočních spáčů dostala 24. září v Pedagogickém muzeu v Praze kniha Vojtěcha Matochy Prašina, pro kterou hlasovalo 160 nocujících knihovníků z celé ČR.

Dne 8. června SKIP vyhlásil VIII. ročník soutěže o nejlepší knihovnu pro děti s názvem Kamarádka knihovna. Vedle klesajícího zájmu o účast roli pravděpodobně sehrály pochybnosti, zda má vůbec smysl se o titul ucházet, když počty vyplněných vysvědčení a statistické výkony knihoven za sledovaný rok budou kvůli koronaviru, uzavření knihoven a škol nízké. Při hodnocení bude nutné sloučením omezit počet soutěžních kategorií, důraz bude kladen na kvalitu práce a kreativitu knihoven. Vysvědčení byla vytištěna v počtu 10 000 kusů a distribuována v průběhu srpna a září. Odborným garantem soutěže je Národní knihovna ČR, partnerem společnosti CEIBA a ALBI. Záštitu nad soutěží převzalo Ministerstvo kultury ČR.

Klub lékařských knihoven

Činnosti v Klubu lékařských knihoven jsou zaměřeny především na prohlubování dovedností a rozšiřování znalostí knihovníků, kteří působí v oblasti služeb ve zdravotnických a vzdělávacích zařízeních. Klub se spolupodílí na přípravě a organizování e-learningových kurzů, cestou elektronického učení je zvyšována vzájemná odborná informovanost. Ke dni 31. 12. 2020 bylo registrováno 29 členů klubu ze všech regionů ČR.

Vzdělávací aktivity pomáhají prohlubovat profesní mobilitu a schopnost adaptace na změny. Tato setkávání jsou příležitostmi k rozšiřování spolupráce s ostatními knihovnami. Pro vzdělávací aktivity Klubu lékařských knihoven jsou volena specifická témata s ohledem na medicínskou a zdravotnickou problematiku, v posledních dvou letech jsou rozšířeny o studium zdraví člověka a zdravotní gramotnost občanů. Další platformou, která podporuje odbornou a spolkovou komunikaci, je časopis Lékařská knihovna, který vydává Národní lékařská knihovna.

Členové Klubu lékařských knihoven se tradičně podílejí na spolupořádání vzdělávacích akcí v rámci programu VISK 2. I v čase koronavirové epidemie se 17. září podařilo spolupořádat seminář Podpora vědy – otevřený přístup k vědeckým informacím. Seminář měl velmi kladný ohlas. Během semináře se účastníci blíže seznámili s procesy otevřeného přístupu (open access) k vědeckým informacím. S výkladem základní terminologie si všichni oživilí formy publikování a zveřejňování publikací v režimu otevřeného přístupu. V části věnované hodnocení vědy získali přehled v metodice Rady pro výzkum, vývoj a inovace (RVVI), podle které jsou členěny a uznávány druhy publikovaných výsledků. Novým trendům byla věnována sdělení o podvodných (predátorských) časopisech a alternativních metodách hodnocení vědy.

Zpřísněná protiepidemická opatření znemožnila uskutečnit plánovaný říjnový workshop Učící knihovník – zjišťování informační potřeby krok za krokem. Akce byla přesunuta na rok 2021. Společné jednání Klubu lékařských knihoven s konzultační skupinou Reglek a zástupců regionálních center zdravotnických knihoven se uskutečnilo v online formě 10. prosince. Informace pro členy Klubu lékařských knihoven jsou zveřejňovány na webových stránkách klubu a v elektronickém časopise Lékařská knihovna.

Klub tvořivých knihovníků

Klub tvořivých knihovníků (KTK) byl založen v listopadu roku 2010, má za sebou tedy již deset let existence. Akce KTK i jednotlivých členů probíhají nejen v Praze, ale i v dalších městech a obcích ČR. Činnost KTK byla ovlivněna koronavirovou situací a vyhlášením nouzového stavu jak v jarní, tak i v podzimní vlně epidemie. Přesto se jednotlivé členky ve svých knihovnách snažily v rámci možností nějaké tvořivé akce realizovat.

Časopis Malý tvořivec vycházel již třetím rokem jako dárek pro děti od tvořivých knihovnic. Podařilo se realizovat dvě čísla (Léto a Zima 2020). Časopis vychází elektronicky a pracovníci všech knihoven si jej mohou stáhnout z webu KTK. Mohou si jednotlivá čísla množit dle potřeb knihovny, používat na různé knihovní akce či jako dárky dětem. Zpětná vazba z knihoven vyjadřuje vesměs pozitivní ohlasy a poděkování tvůrcům zajímavých a inspirativních pracovních listů. Ujišťuje nás v tom, že budeme ve vydávání časopisu pokračovat.

Knihvazačský workshop Vytvoř si svoji knížku byl kvůli mimořádným opatřením přesunut z dubna na 17. září. Workshop byl pro účastníky z KTK zdarma. Materiál i výuku hradil SKIP, prostory zajistila Knihovna Jabok. Workshop se uskutečnil pod vedením lektorky Karolíny Voňkové ze

spolku Knihex za pomoci Magdaleny Kupkové z Městské knihovny Jihlava, členky KTK, která je v knihvazačském řemesle zblhlá.

KTK se rozhodl v roce 2020 zorganizovat přehlídku knihovních maskotů a skřítků. Tyto postavičky lákají dětské čtenáře a tím se velkou mírou podílejí na popularizaci knihoven. V první fázi šlo o sběr informací prostřednictvím dotazníku na internetu, v další fázi o sběr fotografií. Celkem se na začátku do přehlídky přihlásilo 55 knihoven. Z nich 25 poslalo v požadovaném termínu fotografie a 23 knihoven přislíbilo, že zapůjčí skutečného maskota či skřítka k výstavě ve výstavních prostorách nebo vytvoří pro účely výstavy jeho kopii. Celkem 24 knihoven přislíbilo, že na výstavu poskytnou fotografický materiál či jiné předměty spojené s maskoty a skřítky. Postupně se řady zájemců rozšířily až na 64 knihoven. Vidět maskoty a skřítky v reálu by bylo určitě zajímavé. Bohužel k plánované výstavě se nám nepodařilo sehnat potřebné výstavní prostory s vitrínami. Prozatím alespoň Linda Jansová z vybraných fotografií vytvořila skvělou internetovou galerii na facebookových stránkách SKIP. Tato galerie má poměrně velký ohlas.

Pod hlavičkou KTK se i ve složitém roce 2020 uskutečnila řada zajímavých akcí v knihovnách. Městská knihovna Jihlava uspořádala tvůrčí dílnu na téma Výroba fotoalba ve formě leporela a vznikla také hra Knihovnická stíhačka. Ivana Bičanová z Místní knihovny Babice založila Klub tvořivých rukou při knihovně a uspořádala prázdninové tvoření z odpadových materiálů, například z plechovek, krabic od mléka či PET lahví s názvem Recyklujeme. Pro děti připravila v prázdninovém týdnu seznámení se se základy práce s akvarelem Malujeme akvarelovými pastelkami. Letní levandulové léto v knihovně nabídlo uživatelům babické knihovny levandulové dílničky formou individuálního tvoření z polotovarů, které zájemci obdrželi při návštěvě knihovny. Paní Bičanová pro své čtenáře tvořila kreslené obrázkové brožury s názvem O babickém pokladu k výročí 800 let první zmínky o obci Babice.

Sekce knihovníků – trenérů paměti

V českých knihovnách působí 65 knihovníků – trenérů paměti. I přes tento relativně malý počet v roce 2020 uspořádali celkem 469 akcí, kterých se zúčastnilo 5 072 osob, z toho 4 273 seniorů. Z celkového počtu bylo 62 uživatelů s hendikepem. Oproti roku 2019 došlo k opravdu výraznému propadu v počtu akcí, který zapříčinila pandemická situace a následná vládní opatření. Ze statistik vyplývá, že je to pětina z původního počtu akcí a necelá desetina z původního počtu účastníků. Nízká čísla částečně kompenzují bezkontaktní aktivity a jejich množství příjemně překvapí. Online lekcí na platformách Skype a Jitsi Meet proběhlo 24 za účasti 256 osob. Celkem 71 lekcí bylo e-mailem zosláno 240 seniorům.

Senioři, kteří neměli možnost se připojit k moderním technologiím, byli obslouženi klasickým, i když bezkontaktním způsobem. Do schránek putovalo 36 lekcí pro celkem 972 osob. Další možností byly tištěné lekce, které si senioři vyzvedávali u knihovny, na úřadech, v čekárnách lékařů, dokonce i na schodech katolického kostela. Těchto lekcí bylo 43 a putovaly k celkem 2 406 seniorům. Uzavření knihoven v loňském roce všechny postavilo do nové, dosud nepoznané situace. Ze dne na den byli lidé nuceni omezit sociální kontakty a knihovníci si uvědomovali, že největší dopad to bude mít hlavně na seniory, kteří se budou cítit izolovaní a vystrašení z množství negativních informací,

kterým budou denně vystaveni. Trenéři paměti v knihovnách pracují zejména se seniory, proto se od počátku zaměřili na udržení kontaktu s touto věkovou skupinou a snažili se o aktivizaci seniorů. Hned na začátku narazili na problém, který v běžném provozu knihoven nebývá až tak patrný. Zdaleka ne všichni senioři disponují potřebným technickým vybavením. Nemají počítače nebo notebooky, nemají tablety, nemají chytré telefony. Nemají potřebu si tyto věci pořizovat. Senioři, kteří žijí sami, většinou nemají financí nazbyt a toto jim nepřipadá jako věc, kterou by museli vlastnit. Tuto skutečnost bylo nutné při aktivizaci seniorů zohlednit.

Knihovníci – trenéři paměti se každoročně scházejí na tradiční jarní Dílně trenérů paměti s názvem Hrátky s pamětí. Jedná se o celostátní seminář, který je rozdělen do dvou bloků. První den přednášejí odborní lektori z oblasti zdravotnictví, psychologie a pedagogiky. Druhý den je sestaven z příspěvků z řad samotných knihovníků a tato část semináře slouží jako sdílení zkušeností a příkladů dobré praxe zejména při trénování paměti seniorů. Seminář je formou kontinuálního vzdělávání trenérů paměti a je hodnocen podle vnitřního kreditního systému České společnosti pro trénování paměti a mozkový jogging (ČSTPMJ). Akce se nakonec konala 8. prosince online ve spolupráci se Sdružením knihoven ČR a za podpory ČSTPMJ a Asociace knihoven vysokých škol. Městská knihovna Louny pro akci zapůjčila licenci Zoom. Dílny se zúčastnilo 37 knihovníků – trenérů paměti a stejný počet knihovníků, kteří zhlédli pouze první blok Senioři ve virtuálním věku. Ten byl složen ze tří příspěvků – Senioři za školou v Lounech, Virtuální univerzita třetího věku PEF ČZU v Praze a Online trénování paměti.

Bezbariérové knihovny

Činnost sekce Bezbariérové knihovny (dříve Sekce služeb osobám se specifickými potřebami) SKIP má za sebou devátý rok svého působení (byla založena 25. listopadu 2011). Díky příspěvku SKIP bylo v roce 2020 možné více certifikovat. Máme za sebou tři certifikace velkých knihoven – vědecké, krajské, s výkonem regionálních funkcí – a pokračuje se také v práci na metodických materiálech. Ještě stále se pracuje na pružnějším způsobu, jak upozorňovat na novinky v oblasti přístupnosti. Díky nově certifikovaným knihovnám se otevřela spolupráce s časopisem Čtenář, kde vychází velká série článků o certifikaci v knihovnách – pravidelně od čísla 10/2020, které bylo celé věnováno tématu přístupnosti knihoven. Byl dokončen a vyhodnocen již třetí průzkum o přístupnosti veřejných knihoven.

Knihovna Kroměřížska se může od loňského dubna pyšnit certifikátem Handicap Friendly a odborná komise, která certifikát uděluje, vyhodnotila kroměřížskou knihovnu jako instituci, jež v maximální míře usnadňuje přístupnost skupině uživatelů s tělesným postižením. Na podmínkách, které opravňují instituci vlastnit tento certifikát, pracovali zaměstnanci Knihovny Kroměřížska dlouhodobě a již při rekonstrukci budovy mysleli na hendikepované čtenáře a nechali provést některé stavební úpravy, které odstranily dosavadní nedostatky a problematické místa. Rekonstrukce se dotkla vstupu do počítačové učebny, kde byly upraveny schody a instalován výtah. Hodnotící komise se zajímala rovněž o informovanost a proškolení zaměstnanců knihovny v dané problematice. Pracovníci knihovny jezdí na školení, musí vědět,

jak spolupracovat a pomáhat osobám s různými druhy postižení, spolupracují se spolky, které sdružují osoby s hendikepem.

Další certifikovanou knihovnou se stala Krajská vědecká knihovna v Liberci, která získala certifikát Handicap Friendly pro osoby se sluchovým postižením. Za tímto oceněním se skrývají léta systematické práce a vytváření specifických podmínek pro hendikepované, při jejichž tvorbě knihovna vycházela ze Standardu Handicap Friendly. Knihovna sídlí v moderní budově s bezbariérovým přístupem a dlouhodobě se problematice hendikepovaných věnuje. V několika posledních letech se zaměřuje hlavně na osoby se sluchovým postižením. Vytváří vhodný knihovní fond pro neslyšící komunitu v Libereckém kraji, zakoupila počítač s kamerou, který umožňuje snadnou komunikaci neslyšících online. V knihovně jsou umístěny dvě indukční smyčky pomáhající lidem s naslouchátkem a světelná signalizace při požárním poplachu. Pracovníci knihovny prošli několika školeními, kde se seznámili se světem neslyšících a někteří z nich se naučili nebo se učí komunikovat v českém znakovém jazyce. Pro neslyšící pořádá knihovna exkurze, přednášky a kurzy tlumočené do českého znakového jazyka. Ojedinělým počinem je i vytvoření „znakoknihy“, která pomáhá neslyšícím lépe číst – tedy pochopit psaný text s pomocí videa.

Mgr. Eva Cerniňáková zpracovala příručku o přístupných webových stránkách. V podmínkách pro projekty v dotačním programu Knihovna 21. století byla zpřesněna pasáž týkající se naplňování Standardu Handicap Friendly žadatelem. Mgr. Zlata Houšková vystoupila s příspěvkem o přístupných knihovnách v cyklu Bezbariérové Brno.

Sekce veřejných knihoven

Činnost Sekce veřejných knihoven v roce 2020 výrazně ovlivnila pandemie koronaviru, který se promítla do celého spektra činnosti knihoven, knihovníků a tím pochopitelně do chodu sekce. Seminář Co venkovské knihovny umějí a mohou XVI., který připravila skupina pro obecní knihovny, se přes napjatou atmosféru a omezování veřejných aktivit nakonec podařilo uskutečnit ve dnech 17.–19. září. Seminář byl podpořen Ministerstvem kultury ČR a na zdárném průběhu se podílela nejen Sekce veřejných knihoven SKIP, ale také Knihovna Petra Bezruče v Opavě. Hostitelem semináře byla Místní knihovna Pavla Křížkovského (Knihovna roku 2018), účastníci dále navštívili Opavu a Holasovice. Ústředním tématem byla Cesta proměn – knihovny v průběhu posledních desetiletí. Aktuální vládní opatření způsobilo celkem pochopitelně nižší účast, karantény a onemocnění také ovlivnily složení přednášejících, ale i přes nutnou improvizaci lze seminář podle ohlasů účastníků považovat za zdařilý. Celý průběh akce včetně jednotlivých příspěvků byl zveřejněn v odborném tisku, zapsán v kronice semináře a pořízen byl i videozáznam. Je třeba rovněž zmínit, že toto setkání bylo poslední, které v pozici hlavního organizátora pořádala kolegyně Dana Wimmerová. Organizaci dalšího (v pořadí již 17.) ročníku zajišťuje jednak místopředsdkyně sekce RNDr. Lenka Prucková, jednak Mgr. Lucie Macháčková. Přestože se s kolegyní Danou Wimmerovou jistě neloučíme a při řadě aktivit se budeme nadále potkávat, je na místě jí náležitě poděkovat.

Lze konstatovat, že rok 2020 byl pro Sekci veřejných knihoven SKIP stejně neobvyklý jako pro knihovny i společnost samotnou. Členové sekce jsou aktivní knihovníci, na které pandemie v domovských knihovnách kladla jiné a mnohdy zcela nové nároky. Práce v sekci je stále a vlastně záměrně hodně založena na osobních kontaktech, setkávání se, práci ve skupinách. Tomu opravdu minulé období nepřálo. Rok 2020 také ukázal, že vzniká a existuje řada dosud neuchopených směrů, které činnost veřejných knihoven budou ovlivňovat a utvářet. Další směřování Sekce veřejných knihoven je díky lidem z ní tedy zcela otevřené a přinese nepochybně i nová témata.

Také v roce 2020 zajišťoval pravidelně Martin Fiury každý měsíc příspěvek do Čtenáře ve spolupráci s ostatními členy skupiny pro obecní knihovny. V rámci pořadu Náš venkov, který byl věnován venkovským knihovnám, byly v programu České televize představeny obecní knihovny v Kostomlatech pod Milešovkou, Benešově nad Černou, Jarošově nad Nežárkou, pobočka Městské knihovna Kaplice – Blansko a Lipová u Šluknova. Knihovny navštívil miništáb České televize ve složení režisérka Renata Šáchová a kameraman Vladimír Holomek. Jak již bylo výše uvedeno, mnohé plánované akce se v roce 2020 neuskutečnily. Nebylo ani možné nějak výrazně oslavit 20 let spolupráce Spolku pro obnovu venkova a SKIP. Ani další plánované akce – např. v jižních Čechách tradiční společný seminář starostů a knihovníků – nebylo možno realizovat. Řada knihoven nasměrovala svou činnost do oblasti sociální a zdravotní a dílčími aktivitami se snažily pomáhat řešení celospolečenských dopadů pandemie – šily a rozdávaly roušky, roznášely infoletáky, rozvážely knihy, online vzdělávaly atd.

Sekce vzdělávání

Rok 2020 byl celý poznamenán nepříznivou epidemickou situací a tato skutečnost se odrazila i v realizaci vzdělávacích aktivit. Některé kurzy se uskutečnily pouze online a některé musely být zrušeny. Knihovny také vracely větší množství poskytnutých dotačních prostředků z programu VISK 2 Ministerstva kultury ČR a žádaly průběžně o změnu způsobu realizace prezenčních vzdělávacích aktivit na online. Členové Sekce vzdělávání se v roce 2020 setkali na dvou online jednáních. Kromě toho byli (vzhledem k tomu, že intenzivně pracovali na několika společných projektech) v častém elektronickém i telefonickém kontaktu.

Spolupracovali na naplňování Konceptce celoživotního vzdělávání knihovníků, která byla schválena Ústřední knihovnickou radou. V roce 2020 se podařilo zaktualizovat stránky Sekce (kontakty na členy sekce a vzdělávací centra v krajích). Kromě společných jednání a plnění výše zmíněných úkolů se sekce podílela na konkrétních vzdělávacích i dalších aktivitách. V rámci VISK 2 bylo v roce 2020 v 18 kurzech základů informační gramotnosti odučeno celkem 105 hodin a v 90 kurzech expertních 577 hodin. Pro srovnání uvádíme čísla z roku 2019, kdy bylo v 41 kurzech základů informační gramotnosti odučeno celkem 395 hodin a v 122 kurzech expertních 716 hodin.

VISK 2 podpořil dva projekty spojené s rekvalifikačními oborovými kurzy v Knihovně Jiřího Mahena v Brně a v Moravskoslezské vědecké knihovně v Ostravě.

V Knihovně Jiřího Mahena v Brně probíhal rekvalifikační kurz ve formě blended learningu. Kurz zahájilo jedenáct uchazečů a zdárně jej absolvovalo devět z nich. Většina teoretické výuky byla prezentována prostřednictvím 13 lekcí v systému Moodle, který je provozován na serveru knihovny.

Cílem ostravského projektu byla tvorba a realizace dvou rekvalifikačních kurzů, které sloužily jako přípravné kurzy ke zkoušce z profesních kvalifikací Knihovník katalogizátor a Knihovník v přímých službách podle Národní soustavy kvalifikací. Na webových stránkách Moravskoslezské vědecké knihovny v Ostravě byly v systému Moodle vytvořeny e-learningové kurzy sloužící jako podpora při studiu. Každý zahrnoval jedenáct modulů, ve kterých byly studentům postupně zpřístupňovány studijní opory, prezentace z workshopů a doplňující studijní materiály. Kurz Knihovník katalogizátor úspěšně absolvovalo všech deset účastníků a kurz Knihovník v přímých službách všech patnáct účastníků.

Projekt konference Národní seminář informačního vzdělávání 2020 (NASIV 2020) byl plánován jako dvoudenní, ale z důvodu epidemické situace byl realizován pouze jeden den. Zastřešující téma bylo Knihovna jako vzdělávací prostředí a záměrem konference bylo prezentovat na inovativních platformách aktuální témata a trendy informačního vzdělávání v prostředí knihoven s přesahy do formálního prostředí škol. Hlavním organizátorem byla Katedra informačních studií a knihovnictví Filozofické fakulty Masarykovy univerzity a záštitu nad konferencí převzal ministr kultury Lubomír Zaorálek. NASIV 2020 byl obsahově postaven čtyřech odborných tematických blocích, propojujících problematiku zastoupenou expertem s potřebným transferem do vzdělávací praxe knihovníků. Konference se setkala s pozitivním ohlasem 100 účastníků.

27. března 2020

20. ročník pohádkového nocování

skip
Společnost pro
elektronickou
a informační práci ČR

KLUB
DĚTSKÝCH
KNIHOVEN

*Společně
s
Andersenem*

Rozvíjíme čtenářství dětí

ČINNOST REGIONÁLNÍCH ORGANIZACÍ

Praha

Činnost pražské organizace SKIP byla v roce 2020 významně ovlivněna vyhlášeným nouzovým stavem a hygienicko-epidemickými opatřeními. Řadu akcí se přesto podařilo uskutečnit, ať již zčásti nebo v úplnosti.

Na 13.–15. března byl plánován Biblio workshop – pracovní zaměřená akce, jejímž cílem bylo propojit komunitu Wikidat zaměřující se na bibliografická data s knihovníky, sdílet zkušenosti v této oblasti a nastínit konkrétní společné plány do budoucna. S ohledem na skutečnost, že právě v polovině března začínala jarní koronavirová omezení, se workshop uskutečnil pouze zčásti a za účasti nižšího než plánovaného počtu účastníků.

Dne 3. června proběhl online seminář o vzdělávání dospělých v knihovnách s názvem Vzdělávání 350 let po Komenském, na kterém přednášel Miroslav Hřebecký, programový ředitel společnosti EDUin. Dne 11. srpna se uskutečnil online seminář Videokonference jako prostředek pro vzdělávání v knihovnách s Evou Cerniňákovou, vedoucí Knihovny Jabok a doktorandkou na Ústavu informačních studií a knihovnictví Filozofické fakulty Univerzity Karlovy. Akce byly finančně podpořeny z dotace Ministerstva kultury ČR v rámci programu Knihovna 21. století.

Dne 18. srpna v prostorách Národní knihovny ČR v Klementinu proběhl seminář Propojování jmenných autorit s Wikipedií a Wikidaty. V průběhu měsíce října se formou záznamů přednášek a následné online diskuze uskutečnil seminář Vztahy na pracovišti s lektorkou MUDr. Janou Peclovou. Dne 26. října proběhl online seminář Informační technologie v knihovnách 2020, který byl zaměřen na problematiku přístupnosti knihovních webů a katalogů. Na semináři vystoupili Radek Pavlíček a Eva Cerniňáková.

V roce 2020 uspořádala pražská organizace SKIP dvě exkurze, a to na počátku roku; další exkurze se nekonalý z důvodu nepříznivé epidemické situace. Dne 22. ledna se konkrétně uskutečnila exkurze do Knihovny a informačního centra Gender Studies, o.p.s., a 17. února následovala exkurze v Centru queer paměti.

Dne 12. března se konala komentovaná prohlídka výstavy nazvané Ze života knih a knížek v zámeckém areálu Ctěnice, který spravuje Muzeum hlavního města Prahy. Dne 10. června proběhla literární vycházka Staroměstské náměstí – jeviště českých dějin pod tradičním vedením Dany Kratochvílové. Dne 8. září jsme navštívili představení Skopové na porážku v divadle Viola – pět dramatizací povídek světoznámého britského autora Roalda Dahla. Plánovali jsme také návštěvu představení Dopisy Olze v Divadle v Dlouhé; vzhledem k epidemii ale představení bylo zrušeno. Všichni členové pražské organizace, kteří si vstupenky zakoupili, vyjádřili solidaritu a podporu divadlu a vzdali se nároku na vrácení vstupného, za což Divadlo v Dlouhé vyslovilo velké poděkování.

Vánoční setkání proběhlo 9. prosince vzhledem ke zhoršené epidemické situaci formou online. Během setkání proběhlo i předání ceny Pražská knihovnice / Pražský knihovník. Cenu obdržel Zdeněk Matušík z Národní knihovny ČR.

K řadě akcí se je možné vrátit prostřednictvím nahrávek na YouTube: <https://www.youtube.com/channel/UCXaDe7XragdsVp1PPVHYaaw>.

Středočeský region

Celý rok se nesl ve znamení pandemie koronaviru a z plánovaných akcí, které se mohly v roce 2020 uskutečnit, proběhl pouhý zlomek. Dne 26. února se pod názvem Co je u nás... uskutečnilo neformální setkání ředitelů a vedoucích knihoven Středočeského kraje. Součástí programu tohoto setkání byla prezentace projektu Získej.cz a službu podrobně představil PhDr. Jan Pokorný, Ph.D., z Národní technické knihovny, která službu provozuje. Dne 4. listopadu se pak konala v rámci sekce Pavučina sdílení pomocí platformy Google Meet online přednáška Mozkem proti fake news.

Regionální výbor se v roce 2020 sešel pouze jednou. Kvůli pandemii koronaviru komunikuje regionální výbor online. Na jednání regionálního výboru se členky zabývaly obvyklou agendou – přijímáním nových členů a přípravou plánovaných akcí. Dále jsme se zabývali projekty v rámci regionální dotace Středočeský měšec. Z těchto projektů proběhl nakonec pouze jeden, a to projekt S pohádkou do mateřské školky Knihovny Uhlířské Janovice. Mezi členkami regionálního výboru probíhá komunikace prostřednictvím e-mailu a všechny zápisy z porad jsou k dispozici na našem webu. Regionální výbor pravidelně informuje své členy prostřednictvím elektronické konference. Informace o činnosti výboru si mohou zájemci přečíst také na webu středočeské organizace SKIP, který spravuje Lada Čubová z Městské knihovny Beroun. Důležitým zdrojem informování členské základny nejen o činnosti v rámci SKIP se stal náš profil na Facebooku, jehož správu má na starosti Regina Svobodová z Městské knihovny Mělník.

Zástupkyní za Středočeský SKIP ve výkonném výboru je Blanka Tauberová z Městské knihovny Sedlčany. Věra Krajíčková z Knihovny Eduarda Petišky Brandýs nad Labem – Stará Boleslav, která se zároveň podílí na činnosti naší sekce Pavučina sdílení, je zástupkyní za Středočeský kraj v dozorčí komisi výkonného výboru SKIP. Gabriela Jarkulišová z Městské knihovny Kutná Hora je předsedkyní Sekce veřejných knihoven a Blanka Tauberová je členkou Sekce veřejných knihoven a její Skupiny pro komunitní aktivity, dále pak pracuje v přípravné skupině projektu S knížkou do života (Bookstart). Komisařkou v krajské komisi soutěže Vesnice roku za Středočeský kraj byla v roce 2020 Lucie Macháčková z Městské knihovny Kutná Hora, resp. aktuálně již z Národní knihovny ČR.

V roce 2020 se Svaz knihovníků a informačních pracovníků rozhodl ocenit nejlepšího učitele v rámci soutěže Čtenář roku. Vybíralo se z učitelů, kteří vedou děti ke čtení a knihovnu s nimi pravidelně navštěvují. Nejlepším čtenářem roku 2020 se ve Středočeském kraji stala Oldřiška Hačecká ze ZŠ Tyršova v Nymburce. Ocenění a kytici s dárkovým poukazem předala vedoucí Odboru školství a kultury Nymburk Markéta Tomčíková. Paní Hačecká vychovala nejednu čtenářskou generaci a ona sama je také vášnivou čtenářkou, často navštěvuje akce a přednášky, které pořádá nymburská knihovna.

Jihočeský region

Rok 2020 celému světu zůstane v paměti jako rok koronavirové pandemie, lockdownů, karantén a omezení veřejného života. Přes všechny tyto komplikace se v Písku ve dnech 4.–5. září podařilo uskutečnit již 27. ročník Malého podzimního setkání jihočeských knihovníků a jejich příznivců. Městská knihovna Písek se stala v roce 2019 Městskou knihovnou roku, sídlí v krásně rekonstruované budově bývalé školy a rozšířila svou činnost mimo knihovnické služby i o širokou škálu kulturních a vzdělávacích aktivit. Stala se tak skutečným centrem vzdělávání ve městě. Pořady dětského oddělení knihovny mají dobrý zvuk, proto bylo Malé podzimní setkání po přivítání panem ředitelem zahájeno ukázkou lekce pro základní školy v podání Lucie Hrdličkové. Písek má nejen skvělou knihovnu, ale je i městem, ve kterém působí řada dalších vyhlášených kulturních organizací. Navštívili jsme dětskou galerii Sladovna, která v několika patrech nabízí výstavy, herny, tvořivé dílny a různé aktivity pro děti, školy, rodiny atd. Rozhodně to byla inspirativní návštěva. Poté jsme se vrátili do knihovny a prošli si všechny její prostory. Knihovna je rozlehlá, krásně nově vybavená a nabízí spoustu zákoutí pro chvíli s knihou, pro setkávání, popovídání či aktivní trávení volného času. Večer jsme navštívili divadlo Pod čarou na představení O 14 dní dříve aneb Svoboda nadvakrát o tom, jak v Písku v roce 1918 vyhlásili republiku o dva týdny dříve. Mezi herci byla Jana Pokorná, členka jihočeského SKIP a knihovnice Městské knihovny Písek. Druhý den se nám věnoval historik, ředitel Prácheňského muzea a velký příznivec knihoven Jiří Prášek. Právem dostal ocenění jihočeského Librosaura. Přivítal nás v písecké knihovně, stručně pověděl něco o městě Písku a potom už jsme šli procházkou městem se zastávkami věnovanými muzeu, literární nebo filmové historii a zajímavým obyvatelům Písku. Procházka skončila návštěvou domu Adolfa Heyduka, který je proměněn v jeho památník a je součástí Prácheňského muzea.

Uspořádání Literární Šumavy bylo poznamenáno opatřeními a zákazy v důsledku pandemie. Z květnového termínu byla akce přesunuta na termín 17.–19. září, bylo méně účastníků a celá příprava probíhala nadvakrát. Na podzimní termín byl problém sehnat ubytování ve stejné lokalitě, a tak jsme se posunuli z původní Černé v Pošumaví do Horní Plané. V penzionu U Kukačků jsme celý seminář zahájili a uspořádali přednášky – Pohled do minulosti – projekce filmů z Regionálního muzea v Českém Krumlově, Schwarzenberský kanál, Historie místa Seidlovým pohledem – fotografie Muzea fotoateliér Seidel z Českého Krumlova, Po stopách archeologických památek Lipenska atd. Druhý den jsme celý den putovali po zajímavostech místa (Jelení Vrchy, Schwarzenberský plavební kanál, Rosenauerova kaple, Přední Zvonková a také Zadní Zvonková s kostelem a farou, kde je muzeum spisovatele Johannese Urzidila). Navečer jsme putování zakončili plavbou po Lipenském jezeře a zpět jsme došli po cyklostezce podél jezera na ubytování. V sobotu jsme navštívili grafitový důl a na přednáškách jsme se seznámili s místy, kde se dříve grafit těžil. Všichni účastníci byli vybaveni gumáky a svítilnami a vyrazili do dolu vláčkem. V roce 2021 by měla proběhnout Literární Šumava pod patronací Plzeňského regionu SKIP.

Plzeňský region

Regionální výbor se scházel pravidelně podle plánu činnosti. Schůze se konaly celkem pětkrát od 14. ledna do 1. prosince. Zápisy ze schůzí regionálního výboru jsou zveřejněny na webu regionální organizace. Činnost regionální organizace byla v průběhu roku 2020 velmi zásadně omezena vlivem vládních opatření k zamezení šíření nového koronaviru. Dne 12. března vláda vyhlásila nouzový stav na území ČR. Od 13. března byla zakázána všechny umělecká představení, sportovní, kulturní a tradiční akce a shromáždění s účastí přesahující 30 osob (později upraveno na maximálně 10 osob). Současně vláda zakázala přítomnost veřejnosti v provozovnách poskytovatelů služeb, což se týkalo i knihoven. Doba rozvolnění přijatých opatření trvala poměrně krátce, od 27. dubna přes letní měsíce, od začátku října se zvyšováním počtu pozitivně testovaných případů se situace dále zprísňovala až k úplnému uzavření škol a dalších institucí v říjnu.

Vzhledem k tomuto stavu, kdy regionální výbor měl naplánovanou a detailně připravenou řadu akcí, byly tyto postupně rušeny, termínově přesouvány a definitivně rušeny. Týkalo se to především odborné exkurze do Městské knihovny v Drážďanech, zájezdu na veletrh Svět knihy nebo setkání seniorů z veřejných knihoven Plzeňského kraje. Dne 14. ledna se nám ve spolupráci se Studijní a vědeckou knihovnou v Plzni podařilo zrealizovat a přednášku PhDr. Kateřiny Lohrové, Ph.D., z Katedry psychologie Pedagogické fakulty Západočeské univerzity v Plzni Báječný hrdina k nevydržení, která byla věnována dětskému čtenářství. Uskutečnila se rovněž dvě setkání s fyzioterapeutem zaměřená na protahovací a uvolňovací cviky určené profesím s jednostranným tělesným zatížením, u řady knihovnic s typicky sedavým zaměstnáním u počítače.

Regionální výbor projednal a schválil nominaci Obecní knihovny Kozolupy do soutěže Knihovna roku a Městské knihovny ve Kdyni do soutěže SKIP Městská knihovna roku. Vyhláovací ceremoniál v Zrcadlové kapli Klementina se v roce 2020 neuskutečnil a výsledky byly publikovány formou tiskové zprávy.

V náhradním termínu 17.–19. září se v Pihlově u Horní Plané uskutečnil seminář Literární Šumava 2020, připravený v tomto roce jihočeskými kolegyněmi. Sešlo se celkem 31 účastníků, kteří se nezalekli covidu; z Plzeňského kraje to bylo 14 účastníků.

Velké poděkování patří zejména Martině Kožíšek Ouřadové a Janě Hájkové za veškerá jednání s německou stranou při přípravě, změně termínu a nakonec i zrušení celé odborné exkurze do Drážďan.

Drsný Sever

Vzhledem k neočekávané epidemické situaci došlo ke změně stanoveného plánu a rovněž ke změně způsobu setkávání, většina aktivit proběhla v online prostředí. V roce 2020 proběhl cyklus literárních seminářů, PR seminář a seminář k digitální gramotnosti. V cyklu Knihovnici Drsného Severu se vzdělávají 27. listopadu ve spolupráci s Národním úřadem pro kybernetickou a informační bezpečnost proběhl seminář Za dveřmi dětského pokojíčku. Na něj 30. listopadu navázal seminář Komunikace v náročných situacích aneb Jak se v knihovně nezbláznit s lektorkou Renatou Vordovou.

Seminář Současná česká literatura pohledem literárního a výtvarného kritika Radima Kopáče proběhl dne 9. listopadu. Marika Zadembská se věnovala předčtenářské gramotnosti, motivaci a metodám práce, projektům pro děti a rodiče předškolního věku na semináři 11. listopadu.

Lektor Jan Kršňák ve své přednášce Digitální svět očima intuitivního pedagoga, která se uskutečnila 22. října, prezentoval téma obav rodičů čím se baví děti na internetu. Věra Ondřichová 9. září přednášela na semináři Jak na dobrý text. Při všech seminářích byla poskytnuta technická podpora, semináře byly financovány z dotačního programu Ministerstva kultury ČR a SKIP Drsný Sever. Vzhledem k realizaci na platformě Zoom nebylo vybíráno vložné.

Liberecký region

Bohužel v souvislosti s onemocněním covid-19, celkovou krizovou epidemickou situací a uzavřením knihoven (případně omezením jejich činnosti) z našich plánů vesměs sešlo a řada aktivit se nerealizovala. I přes tuto nepřízeň se nám podařilo nejoblíbenější projekty uskutečnit. Hned 21. ledna jsme ve spolupráci s Krajskou vědeckou knihovnou Liberec uspořádali seminář Bookstart – Jak S knížkou do života. Cílem tohoto semináře bylo prohloubení informací o projektu a vedle formálních informací předání zkušeností, sdílení nápadů, dobré praxe a vzájemné inspirace. K projektu bylo na počátku roku 2020 přihlášeno celkem 20 knihoven z Libereckého kraje, a to i díky úsilí regionální organizace SKIP, která ve spolupráci s Krajskou vědeckou knihovnou Liberec získala na tento projekt finanční dotaci Libereckého kraje a do knihoven tak mohly dorazit dárkové sady v požadovaném množství. Program semináře byl koncipován tak, aby zúčastněné knihovny získaly dostatek informací i podpůrných iniciativ, bohatou inspiraci a podporu. Do programu semináře přispěla Mgr. Barbora Čížinská, ředitelka Knihovny města Hradce Králové, knihovny, která je jedním z nejvýznamnějších subjektů stojících za úspěšností tohoto projektu a rovněž reprezentuje mimořádnou šíři aktivit, jež se v této oblasti mohou v knihovnách realizovat. Dana Kroulíková ve svém příspěvku uvedla veškeré dostupné informace k projektu Bookstart a na řadu přišly i příklady dobré praxe, tedy náměty, jak si s projektem a prací pro nejmenší uživatele knihovny poradit, s jakým programem uspět, co se daří realizovat, jaké jsou dosavadní zkušenosti v Krajské vědecké knihovně Liberec, v Městské knihovně v Turnově, České Lípě, Železném Brodě i v menší knihovně ve Svijanech.

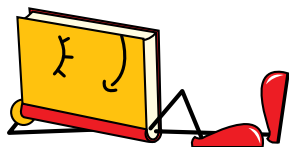
Studijní cestu do nových knihoven Libereckého kraje se podařilo zrealizovat až v náhradním termínu 8. září. Tentokrát jsme zavítali do knihoven, které nebyly nikterak vzdálené, ale mohou se pochlubit tím, že se nachází ve zcela nových nebo zrekonstruovaných prostorách. V knihovnách v Hrádku nad Nisou (otevřené na podzim 2019) a Železném Brodě (otevřené v únoru 2020) to stále ještě voní novotou, zatímco v Semilech knihovna ve zrekonstruovaném objektu dřívějšího kina Jitřenka funguje už delší dobu. Deset let fungování na její přitažlivost však není znát a pro řadu účastníků to bylo další příjemné překvapení mezi blízkými knihovnami. Studijní cesty pořádáme s cílem přiblížit praxi jiných knihoven, neformálně předat dobré a praktické zkušenosti nebo upozornit na možná úskalí nebo problémy spojené s rekonstrukcemi a vybavováním našich provozů. Ale nejen z těchto objektivních důvodů jsme byli moc rádi, že se exkurze uskutečnila. Možnost se opět potkat, vyměnit si zkušenosti nebo si sdělit nepříjemnosti spojené s jarní vlnou covidu a vyptat se na různá opatření, to vše bylo přidanou hodnotou této velmi vydařené cesty. Termín tradiční literární vycházky se nakonec nemusel měnit. Původně naplánované datum 12. září jsme mohli díky dočasnému uvolnění uskutečnit, a jak se v následujících dnech ukázalo, bylo to na poslední chvíli. Literární putování nás tentokrát zavedlo do srdce Máchova kraje, na místa, která jsou niterně spojena s Karlem Hynkem Máchou a byla inspirací pro Máj.

Východočeský region

Rok 2020 byl rokem covidovým. Ještě nikdy se nestalo, aby se muselo tolik naplánovaných akcí posouvat a rušit. Mnohé akce neproběhly, ale jakousi zarputilostí organizátorů i účastníků se podařilo i překvapivě dost akcí opravdu realizovat. Proběhla dvě jednání regionálního výboru SKIP 08. V lednu jsme se sešli v Krajské knihovně v Pardubicích a druhé jednání proběhlo online přes Skype dne 12. listopadu. Z celkem 17 naplánovaných aktivit (pracovní schůzky, soutěže, semináře, přednášky apod.) jich proběhlo devět. Velkou zásluhu na tom má seniorská sekce SKIP 08, která ze svých plánů v ničem neslevila a všechny jejich plány byly realizovány.

Před covidem jsme zvládli 26. února cestopisnou přednášku Josefa Vašáka Po stopách bratří Čapků. Organizovala ji seniorská sekce SKIP a zúčastnilo se 21 posluchačů. Regionálního čtenáře roku 2020 jsme určili 12. března losem bez slavnostního předávání pouze s děkovným průvodním dopisem. Tentokrát jsme hledali čtenáře učitele/učitelku, kteří spolupracují s knihovnou a vedou své žáky ke čtení a knihám. Ze všech nominovaných kandidátů byli za SKIP Východní Čechy vylosováni tito vítězové – Mgr. Jitka Samková z Předměřic nad Labem za Královéhradecký kraj a Petra Vetešníková z Litomyšle za Pardubický kraj. Obě paní učitelky navštěvují knihovny pravidelně se svými žáky řadu let, účastní se besed a soutěží. Žáci z jejich tříd jsou pravidelnými návštěvníky knihovny a společně se účastní programů pro školy, čtenářských dílen a knihovních projektů. Obě paní učitelky dlouhodobě, cíleně a erudovaně podporují čtenářství a čtenářskou gramotnost.

Literárně vlastivědného zájezdu do Trutnova se ve středu 3. června zúčastnilo 14 účastníků seniorského klubu. Na program byla prohlídka knihovny, oběd, návštěva galerie, procházka městem a exkurze do společenského centra UFFO. Celostátní setkání knihovnických seniorů na Náchodsku neproběhlo v červnu, ale v náhradním termínu na přelomu září a října ve dnech 29. září – 1. října. Toto považujeme opravdu za husarský kousek, protože situace se rychle a dramaticky covidově zhoršovala a na akci byl přítom grant. Díky statečnosti přihlášených seniorů a hlavní organizátorky Věry Škraňkové, emeritní předsedkyně SKIP 08, akce k všeobecné spokojenosti proběhla. Dalšího literárně vlastivědného zájezdu seniorské sekce 17. září do Rychnova nad Kněžnou se zúčastnilo jedenáct zájemců. Prohlédli si novou budovu knihovny, Muzeum hraček a absolvovali komentovanou prohlídku města.

KAMARÁDKA KNIHOVNA

Oblíbená seniorská Knihovnická bábovka, která je především příjemným přátelským setkáním s debataми o knížkách a nad knížkami, se uskutečnila netradičně korespondenčně.

Do sedmého ročníku soutěž Kamarádka knihovna bylo z našeho regionu zapojeno devět knihoven – Batňovice, Rtyně v Podkrkonoší, Třebechovice pod Orebem, Nová Paka, Litomyšl, Dvůr Králové nad Labem, Svitavy, Jičín, Třešňovice. Vyhodnocení projektu Kde končí svět na téma Komenský a ráj knížek bylo přesunuto z května 2020 na květen 2021 do Městské knihovny

v Náchodě. Do projektu se přihlásilo z našeho regionu 13 knihoven. Projekt Lovci perel úspěšně pokračuje na <https://www.lovciperel.cz/>.

Region Velká Morava

Rok 2020 byl pro SKIP (stejně jako pro celou společnost) rokem mimořádným, bohužel však ne v duchu pozitivním. Celosvětová pandemie omezila běžný chod života, minimalizovala či zcela znemožnila konání řady akcí. To se odrazilo i na svazovém životě. V roce 2020 SKIP plánoval uskutečnit slavnostní setkání u příležitosti 30. výročí znovuoživení své činnosti. Akce se ale bohužel v žádném z plánovaných termínů nemohla uskutečnit. Z našeho regionu byl mezi oslovenými také pan Jan Horák, zakládající člen obnoveného SKIP, dlouholetý člen našeho výboru a především neúnavný zapálený knihovník, nositel Ceny českých knihovníků. Bohužel nás nezapomenutelný Velkomoravský knihovník v roce 2020 navždy opustil. Čest jeho památce.

Regionální výbor SKIP Velká Morava vyhlásil v roce 2020 již sedmým rokem výzvu na podporu komunitních aktivit s důrazem na propagaci čtení a podporu čtenářství. Cílovou skupinou výzvy jsou knihovny do 1,0 úvazku, institucionální členové SKIP Velká Morava. Důraz je kladen na podporu celostátních čtenářských akcí, jako jsou Týden knihoven a Den pro dětskou knihu. Maximální výše podpory na jeden projekt byla schválena ve výši 3 000 Kč bez nutné spoluúčasti. O dotaci požádalo jedenáct knihoven a celkem byla schválena částka 24 700 Kč. Z důvodu vládních nařízení o omezení činnosti knihoven v podzimních měsících se v loňském roce podařilo realizovat pouze jeden projekt Místní knihovny Znětínek. Knihovna ve Znětínku připravila projekt Rozloučení s prázdninami. Toto setkání pro děti a dospělé má již svou letitou tradici. V rámci této akce se vždy koná pasování prvňáčků. S podporou SKIP Velká Morava bylo možné pozvat Divadlo Kejkle z Brna. Vystoupení bylo součástí společenského odpoledne, které pokračovalo do večerních hodin řadou soutěží pro všechny účastníky (těch bylo 84 a z toho bylo 39 dětí).

Projekt SKIP Čtenářské kluby a workshopy v knihovnách se uskutečnil ve dnech 15. a 16. září v Krajské knihovně Františka Bartoše ve Zlíně. Akce se zúčastnilo 35 knihovníků z různých typů knihoven. Účastníci si odnesli nápady, jak čtenářům hravým a zajímavým způsobem přiblížit různé literární žánry a jak je nenásilnou formou vést k četbě. Dne 4. března v Krajské knihovně Františka Bartoše ve Zlíně proběhla konference Bookstart – S knížkou do života, na kterou dorazilo 49 účastníků nejen ze Zlínského kraje. Na konferenci přednášely Mgr. Miroslava Sabelová z Knihovny města Ostravy a PaedDr. Marie Pavlovská, Ph.D., z Katedry speciální a inkluzivní

pedagogiky Masarykovy univerzity. Vystoupila také logopedka a byly prezentovány příklady dobré praxe z knihoven v Kunovicích, Uherském Hradišti a Zlíně.

V dubnu byl odbornou komisí udělen certifikát Handicap Friendly Knihovně Kroměřížska.

Region Moravskoslezského a Olomouckého kraje

V roce 2020 bylo nutno akce uskutečňovat podle aktuální epidemické situace. Odložené jarní setkání Klubka se mohlo uskutečnit v létě v náhradním termínu v Knihovně města Ostravy. Sjelo se téměř 40 účastníků z celého kraje. Program byl velice zajímavý a probíhal souběžně ve dvou prostorách pro dvě skupiny, aby všichni účastníci viděli, slyšeli a zažili vše, co pro ně bylo připraveno. První část programu byla ukázková lekce Kdo vstoupí do Valhally, kterou předvedly svým kolegyním a kolegům Simona Kubišová a Klára Szturcová z Knihovny Třinec. Jedná se o vítězný program soutěžní přehlídky OKnA na téma severská mytologie, určený pro žáky 2. stupně základních škol a studenty středních škol. Druhá část se věnovala ukázkové hodině dílení čtení a čtenářské lekci na motivy knihy Vynálezce Arsenio. Knihovnice z Českého Těšína také kolegům předvedla zajímavý nápad na divadélko spojené se čtením. Jedná se o nápad inspirovaný divadlem Kamishibai a skvěle se hodí pro nejmenší děti v projektu S knížkou do života (Bookstart). Třetí část byla věnována technologiím v knihovnách. Knihovnice Marie Zabysztzanová přivezla ukázkou zajímavých technologických hraček (LEGO BOOST, Sphero, Ozoboti atd.), které je možné využít v knihovnách. Uvedla praktické příklady, kdy a jak se dají tyto technologie použít také v programech pro školy a u volnočasových aktivit. Čtvrtá část se věnovala zajímavým knižním novinkám pro starší čtenáře. Velmi bohatou a rozmanitou prezentaci si připravila knihovnice Marie Gorylová.

Seminář o dětské literatuře pro děti a mládež a její vliv na rozvoj čtenářství IX. proběhl 11. listopadu. Seminář vždy probíhal v Městské knihovně Přerov a v roce 2020 poprvé proběhl online prostřednictvím MS Teams. Přihlášeným zájemcům byl zaslán přihlašovací odkaz, který jim v den konání umožnil sledovat seminář prostřednictvím internetu. Tímto způsobem se jej zúčastnilo 220 sledujících knihovníků, pedagogů, studentů a organizátorů i přednášejících. Realizovaný seminář splnil očekávaný cíl; přestože jej nebylo možné uskutečnit tradiční prezenční formou, byl přínosem pro všechny účastníky, kteří nyní mohou získané informace přenést do běžné knihovnické a pedagogické praxe. Online forma semináře navíc umožnila sledovat tuto akci i těm, kteří by se jinak nezúčastnili z důvodu velké vzdálenosti a časové náročnosti. Na základě příznivých ohlasů a velkého zájmu byly účastníkům semináře se souhlasem přednášejících e-mailem rozeslány tematické prezentace, které doplňovaly jejich samotný výklad.

Moravskoslezský kraj ve spolupráci s Moravskoslezskou vědeckou knihovnou v Ostravě udělil v roce 2020 ocenění Knihovník Moravskoslezského kraje K2. V roce 2020 získali individuální cenu Jarmila Burešová z Knihovny města Ostravy, Jiří Plešek z Univerzitní knihovny Ostravské univerzity a Nataša Šlosárková z Knihovny Petra Bezruče v Opavě. Cílem soutěže je ocenit aktivní knihovníky působící v kraji a motivovat knihovnickou veřejnost a vedení obcí. V soutěži Olomouckého kraje Venkovský knihovník pro knihovny do jednoho pracovníka získaly cenu roku 2020 knihovny v Rapotíně, Protivanově a Medlově.

Karlovarský region

Činnost regionální organizace SKIP Karlovarský region v roce 2020 byla poznamenána celosvětovou pandemií koronaviru. Téměř všechny akce musely být zrušeny. To se týkalo jak účasti knihoven z našeho regionu v celostátních akcích, tak realizace regionálních akcí. Knihovny se musely zaměřit hlavně na online akce, např. vyrábění pro děti a dospělé, předčítání nebo přednášky. Tyto aktivity prezentovaly knihovny na svých webových stránkách a sociálních sítích, především na Facebooku. V řadě knihoven se na jaře kvůli nedostatku ochranných prostředků šily roušky a knihovny též zajišťovaly jejich distribuci mezi občany. Členové regionálního výboru SKIP se osobně sešli v září v Sokolově při otevření nové budovy Městské knihovny Sokolov, jinak veškerá komunikace probíhala elektronicky.

Na podzim roku 2020 jsme plánovali uspořádání 4. ročníku semináře pro dětské knihovníky s názvem Knihovnici sobě, tentokrát zaměřeného na téma fantasy a komiks v knihovnách. Původní termín byl stanoven na 30. října, později jsme se ho ještě pokusili přeložit na 4. prosince. Bohužel ani v jednom z termínů seminář nebylo možné z důvodu koronavirové pandemie realizovat. Plánujeme tedy jeho uspořádání na podzim roku 2021. K tématu byly připraveny odborné přednášky a v odpolední části praktické workshopy. Plánovali jsme prezentaci aktivit, kterými lze přiblížit žánr sci-fi, fantasy a komiks. U tohoto žánru můžeme sledovat zvýšený zájem mezi generací náctiletých, kteří jsou pro knihovny a knihovníky poměrně problematickou skupinou. Chtěli jsme využít přednášek kolegů, kteří mají s prací s touto cílovou skupinou bohaté zkušenosti – Tomáše Pipoty z Městské knihovny Dobříš a Míly Lince z Městské knihovny v Praze, ale i kolegů z knihoven v regionu – Ondřeje Douši z Městské knihovny Ostrov, Davida Jakubce z Městské knihovny Chodov a Emy Reismüllerové z Městské knihovny Sokolov. Diskutovat jsme chtěli také o tom, jak zavést a v průběhu roku vést akce v knihovnách pro dané věkové skupiny – přednášky pro školy, popularizační akce pro veřejnost, např. BookCon.

Projekt Hry bez hranic je nejvýraznějším projektem našeho regionu. Koná se od roku 2007 za finanční podpory Ministerstva kultury ČR a SKIP. Cílem projektu je podpořit čtenářství, rozšířit znalosti dětí o našem regionu a propagovat práci dětských oddělení veřejných knihoven v Karlovarském kraji. Podstatné je také setkávání dětí z různých knihoven v kraji a jejich vzájemná komunikace nejen o literatuře. V květnu 2020 měla být pořadatelem Her bez hranic Obecní knihovna Dalovice a děti měly soutěžit v disciplínách na téma stromy. Projekt byl přesunut na rok 2021.

Soutěž dětských čtenářů knihoven Nekotám, čtu! je dalším úspěšným regionálním projektem. V lednu až dubnu se pravidelně konají místní kola a vítězové se potom utkávají v krajském kole v Krajské knihovně v Karlových Varech. Smysl a cíle projektu lze vymezit do dvou oblastí – veřejné knihovny a čtenářství. Z hlediska knihoven je hlavním cílem projektu propagace činnosti knihoven, podpora aktivní spolupráce knihoven Karlovarského kraje a posílení spolupráce se základními školami. Po březnovém uzavření škol i knihoven se již nepodařilo v tomto roce projekt dokončit.

ZÁVĚREČNÉ PODĚKOVÁNÍ

Na závěr chceme poděkovat všem subjektům, které činnost SKIP v roce 2020 podpořily:

- Ministerstvu kultury ČR;
- firmě ALBI;
- firmě Ceiba;
- nakladatelství Albatros;
- nakladatelství TRITON;
- projektu Čtení pomáhá.

Děkujeme všem kolektivním a především individuálním členům SKIP, kteří i v roce 2020 dobrovolně vykonávali spolkovou činnost pro další rozvoj naší profesní organizace, všem dobrovolným funkcionářům, kteří svou prací nezištně přispívají k dobrým výsledkům práce SKIP: regionálním organizacím a jejich výborům a dozorčím komisím, všem sekcím, komisím a klubům a jejich vedení, dozorčí komisi i výkonnému výboru. SKIP vytvářejí a formují jeho lidi.

Mgr. Roman Giebisch, Ph.D.
předseda SKIP